

Asia: VN/33301/2025

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle työnhakijan avointen korkeakouluopintojen aikaista työttömyysturva-oikeutta koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleiset kommentit

Vantaan kaupunki pitää esitystä kannatettavana, sillä se mahdollistaa työnhakijoille uudenlaisen opiskelumahdollisuuden ja keventää hallinnollista työtä.

Vantaan kaupunki haluaa kannustaa työnhakijoita kehittämään osaamistaan ja pitää kannatettavana ajatuksena opiskelumahdollisuuksien sujuvoittamista. Vantaan kaupunki haluaisi mahdollistaa myös alle 25-vuotiaiden opiskelun avoimessa korkeakouluopetuksessa työnhakijana olon aikana.

Vantaan kaupunki pitää ilmoitusvelvollisuuden keventämistä lähtökohtaisesti hyvänä, mutta tämä voi aiheuttaa asiakaspalvelussa haasteita, sillä kaikki asiakkaat eivät aina hahmota laissa määriteltyjä oikeuksia ja velvoitteita erilaisiin opintoihin osallistumisesta.

Ehdotuksen mukaan " Työnhakijan ei tarvitsisi ilmoittaa kyseisistä opinnoistaan työvoimaviranomaiselle eikä työvoimaviranomainen tai KEHA-keskus tekisi kyseisiin opintoihin liittyvää selvitystyötä työnhakijan hakiessa työttömyysetuutta". Lisäksi esitetään työnhakijan ilmoitusvelvollisuuden poistamisesta. Vantaan kaupunki arvioi, että työnhakijan olisi hyvä ilmoittaa työvoimaviranomaiselle kaikista opinnoistaan, sillä tietoisuus asiakkaan osaamisesta kokonaisuudessaan hyödyttää työvoimaviranomaisen ja asiakkaan välistä palveluprosessia ja tarkoituksenmukaista ohjaamistyötä.

Lisäksi, vaikka ilmoitusvelvollisuus poistettaisiin tietyltä opintokokonaisuudelta, ei tämä todennäköisesti ole selvää työnhakijoille heidän asioidessaan viranomaisen kanssa. Työnhakijat joko

joka tapauksessa ilmoittavat itse opintonsa tai ne joka tapauksessa asiakkaalta asioidessa selvitetään, sillä muilla kuin avoimen korkeakoulun opinnoilla on lähes aina vaikutus työttömyysturvaan. Kaikista opinnoista on hyvä tehdä kirjaukset työvoimaviranomaisen asiakastietojärjestelmään asiakkaan palveluprosessia ja palveluohjauksia selkeyttämään.

2. Huomionne työttömyysturvalain muutoksista

Vantaan kaupunki kannattaa muutosehdotusta avointen korkeakouluopintojen poistamiseksi työttömyysturvalain mukaisesta lyhytkestoisten lausuntojen säännöksistä helpottamaan hallinnollista taakkaa.

Nykyisellään laki mahdollistaa kaksi erilaista mahdollisuutta opiskella lyhytkestoisesti avoimen korkeakoulun opintoja, ja nämä lyhytkestoisten lausuntojen säännöt vaativat jatkuvaa henkilöstön perehdyttämistä monimutkaisuutensa vuoksi.

3. Huomionne työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain muutoksista

Vantaan kaupunki pitää hyvänä avointen korkeakouluopintojen poistamista järjestämislain mukaisista omaehtoisista opinnoista helpottamaan hallinnollista taakkaa

4. Huomionne esityksen vaikutuksista ja vaikutusarvioista

Arvio työttömyyden keston pidentymistä lukkiutumisvaikutuksella ei pidetä osaamisen kehittämisen näkökulmasta pitkällä tähtäimellä kovinkaan merkittävänä, sillä osaamisen kehittäminen varsinkin korkeakouluopinnoilla nähdään helpottavan työmarkkinoille pääsemistä ja vähentää työttömyysjaksoja.

Vantaan kaupunki näkisi toivottavana, että avoin korkeakouluopetus mahdollistuisi myös alle 25-vuotiaille siitä huolimatta, että omaehtoisessa opiskelussa työttömyysetuudella ja lyhytkestoisissa opinnoissa on 25 vuoden ikäraja. Vantaan kaupunki ei näe riskinä sitä, että nuoret opiskelisivat laajemmassa määrin työttömyysetuudella, koska alle 25-vuotiailla nuorilla on velvollisuus hakea kahta opiskelupaikkaa. Vantaan kaupunki näkee, että avointen korkeakouluopintojen salliminen alle 25-vuotiaille nuorille ei vaikeuta työllisyyspalveluiden asiakaspalvelutyötä. Vantaan kaupunki pitäisi hyvänä mahdollisuutena sitä, että nuori pääsisi kokeilemaan avoimia korkeakouluopintoja. Opinnot nopeuttavat sekä päätoimiseksi tutkinto-opiskelijaksi siirtymistä ja myöhemmin opinnoista valmistumista, että työelämään siirtymistä. Alle 25-vuotiailla nuorilla on usein 21 viikon odotusaika ennen työttömyysetuutta, joten emme näe suurta riskiä työttömyysetuuden hyväksikäytöstä, vaikka nuori opiskelisi avoimia korkeakouluopintoja työttömänä ollessaan. Opiskelija myös itse maksaa avoimen korkeakouluopetuksen maksut.

Lisäksi avoimen korkeakoulun opintojen aikainen työnhakuvelvollisuus pitää työnhakijat kiinni työnhaussa.

Esiin nostetussa tutkimuksessa oli arvioitu Työttömyysturvan vastuualueen käyttämää työaikaa työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen. Työttömyysturvan vastuualueella työaikaa on arvioitu käytettävän 20 minuuttia. Tämä aika on todennäköisesti pidempi työvoimaviranomaisen alueilla ottaen huomioon monimutkaisen kokonaisuuden lyhytkestoisten opintojen ja omaehtoisten opintojen lausunnoista ja kahteen eri lakiin perehdyttämisestä. Tämän vuoksi vaikutusarvio varsinkin alueilla voisi olla suurempi kuin Työttömyysturvan keskitetyllä vastuualueella.

Yksi esityksen vaikutusarvion keskeisistä epävarmuuksista liittyy hallituksen puoliväliriihessä 2025 tekemään linjaukseen, jossa tutkinnon suorittaminen avoimilla korkeakouluopinnoilla tullaan myöhemmin mahdollistamaan. Tällä hetkellä avoimen väylän kautta siirtyy vuosittain tutkinto-opiskelijaksi noin 6 000 opiskelijaa. Määrä on nykyisin melko vähäinen, mikä rajoittaa mahdollista riskiä opintoetuksien korvautumisesta työttömyysetuudella.

5. Miten arvioitte tutkinnon suorittamista koskevan esityksen ja työttömien avoimen opiskelun helpottamisen yhteisvaikutuksia? Pidättekö todennäköisenä, että avointen korkeakouluopintojen kautta tutkinnon suorittavien osuus tulee kasvamaan merkittävästi verrattuna nykyisen avoimen väylän volyyymiin?

-

Hallitus nosti keväällä 2024 avoimen korkeakouluopetuksen enimmäismaksuja 15 eurosta 45 euroon yhtä opintopistettä kohden. Toistaiseksi maksuja on korotettu maltillisesti.

6. Miten arvioitte, että tutkinnon suoritusoikeus avoimien korkeakouluopintojen kautta muuttaisi opintomaksuja

-

Taipale-Vuorinen Susanna
Vantaan kaupunki

Korpimäki Eija
Vantaan kaupunki - Työllisyyden ja kotutumispalveluiden palvelualue